

[illegible]

Esved'i olmakteydi.

Mekke'de ilk mslman cemaatin, zel bir ibadet yeri yoktu. Hz. Peygamber (s.a.s), erkeklerden ilk mslman olan Hz. Ali (r.a) ve diğerk arkadaşları ile Mekke'nin dar sokaklarında, gizlice namaz kılmıştı. Hz. Peygamber genellikle namazlarını, Kâcibe civarında veya kendi evinde tek başına kılardı. Bununla birlikte mslmanlar, cemaat halinde namaz kılabilmek iâccedil;in bir evde toplandıkları da olurdu. Bu ev, âccedil;oğuzaman ashabdan Erkam'ın evi idi. Hz. Ömer (r.a), islâmiyeti kabul ettikten sonra, mslminlerin rahatsız edilmeden Kabe'nin yanında namaz kılmalarını temin etmişti.

Hz. Peygamber (s.a.s.), yeryüzünün bilmâman mslmanlar iâccedil;in bir mescit olduğunu ve Allah nazarında her yerin bir olduğunu belirtmiştir (Buhârî, Salât/56). Ancak namazların mescitlerde kılınmasının daha güzel olacağını bildiren hadislerde mevcuttur (bk. Mslim, Mecâcid/1).

İslâm'ın bilmâman mslfessir, mslverrih (tarihâccedil;i) ve muhaddisi olan İbn Kesir eserinde, İslâm'da ilk mescidin Ammar b. Yasir tarafından yapıldığını sâouml;yler. Ammar b. Yasir, Mekke'li olmayıp, oraya yerleşen bir yabancı idi. Belazuri'nin "Ensab'ı-Eşraf" adlı eserinde, mslşriklerin Ammar'a nasıl işkence ettikleri ve O'nu İslâm'ı terke zorladıkları kayıtlıdır. Bu hususta sâouml;z konusu kitapta şunları okuyoruz: "Mslşrikler, Ammar'a o derece işkence yapıp dâouml;vdâouml;ler ki, Ammar tahammül edemez oldu ve onlara istedikleri şekilde hareket edeceğini sâouml;yledi. Bunun âouml;zerine mslşrikler, her tâouml;rlâouml;kâouml;tâouml; şeyi sâouml;ylediler ve Ammar'a tekrar ettirdiler.

Yine bir gâouml;n mslşrikler eziyet edip, Ammar kâouml;tâouml; sâouml;zleri tekrarladıktan sonra ağlayarak Hz. Peygamber (s.a.v.)'e gitti. Hz. Peygamber (s.a.v.) O'na ne olduğunu sordu. O da olup biteni anlattı, işte tam o sırada , مَنْ

كَفَرَ

بِاللهِ مِنْ

بَعْدِ

اِيمَانِهِ

اِلاَّ مَنْ

اُكْرِهَ

وَقَلْبُهُ

مُطْمَئِنٌّ

بِاْلاِيمَانِ

06;ِ نَقَلْبُهُ

sâouml;sterih) olduğu halde (cebr-âouml;) ikrahe uğrıtılanlar mslstesna" (Nahl

sâouml;resi, 106) ayet-i kerimesi nazil oldu. Bu ayetle, zor karşısında kalan bir

mslslman, kalbinde iman olduğu mslddetâccedil;e, dine aykırı konuşmak

zorunda bırakıldığında, konuşmasında bir beis olmadığı vurgulanıyordu. Aynı şekilde Ammar, Hz.

Peygamber (s.a.v.)'e: "Mslşriklerin zoruyla sana kâouml;frettim ve bâouml;ylece

Peygamberin aleyhinde konuştum" dedi. Hz. Peygamber (s.a.v.) O'na: "Zararı yok,

ben sana mslsaade ediyorum" dedi. Bu nedenle, dışa (mmlşriklere)

gâouml;râouml;nâouml;şâouml; itibariyle Ammar b. Yasir, artık mslslman değildi. İşte

bunun iâccedil;in, Kabe'nin âouml;nâouml;nde İslâm'ı; bir şekilde ibadet etmesi

[illegible]

(r.a) ile Medine'ye giren Resulullah (s.a.s.) devesini salıverir. Devesi, nerede durursa orada misafir olacağını belirtir. Deve, bugünkü Mescid-i Nebvî'nin olduğu yerde durur. Boş bir arazi olan bu yeri, Hz. Muhammed (s.a.s.), mescit ve kendi ev halkı için oturacak yer yaptırmak üzere satın alır. O zamandan beri bu mescit, Medine'nin belli başlı mescidi olarak zamanımıza kadar gelmiştir. Medine mescidinde, ashabını din ve dünyevî konularda aydınlatma amacıyla oturmaları Resulullah'ın âdetleri idi.

Bu ilk mescitlerden sonra, İslâm'ın ilerlemede mescitler olduğu gibi olduğu oldu. Mâslîmanlar kurdukları beldeler ve kasabalarda, fethettikleri her yerleşim merkezinde bir veya birden fazla mescit yapmayı prensip haline getirdi.

İslâm'da ferdi sorumluluk esas olmakla beraber, cemaat teşkil etmek de pek mühim bir vecibedir. Bundan dolayı, cemaatin olgunlaşma yeri olan cami (mescid), birinci dereceden ehemmiyeti haizdir. Cemaat, İslâm şairinden olması itibarıyla, bazen şahsî farzlardan da önemli bir sıra işgal eder.

Tam suretinde indirilen ilk suret olup her müminin günde en az yirmi defa okumakla mükellefti tutulduğu Fatiha, Mâslîmanların cemaat teşkil etmelerinin ilâzûmuna işaret eder. Cenâb-ı Allah, müminlerden: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (Fatiha, 5) demelerini istemekle, cemaat halinde ibadet beklediğini belirtmiş olmaktadır. Cemaatle ibadet etmek için cemaatin teşekkülü etmesi gerekir. Halbuki cemaat, kuru bir kalabalık demek olmayıp, aynı ruhla hareket edebilen muntazam bir birlik demektir.

Fert vicdanına ne vakit kardeşlik duygusu girer ve onu kibirden, darlıktan, bencillikten çıkararak genişletirse, o vicdan kazandığı genişlik nispetinde bir cemaate namzet olur. Bu saha, bir aileden tutunuz cihangir bir devlete kadar gidebilir.

Bir vicdanda için için bir ruhun teşekkülü ettiğinin belirtisi, başkasını da kendisi kadar değerli kabul edip onun sevinciyle sevinmesi, zıttı ve zıddı ile duymasıdır.

Allah Teâlâ, cemaat kuvvetini geliştirmek, yaşatmak ve devam ettirmek irade ediyor. İnsandan sadece ferdi vicdanıyla bir ahid istemeyip, için için vicdandan müstakim istiyor. Ve her namazda bu vicdanı terbiye ve teyid ettiriyor, eğitip pekiştiriyor. Örneğin İslam devletini kuranlar (radiyallahu anhüm), putları kıranlar, kısırların cihangir hâkimiyetlerini devirenler, kayserlere boyun eğdirenler bu cemaat ruhuna sahip olanlar olmuştur. Türkistan diyarına gidip Türkleri cezbeden, oradan için için İstanbullara, Viyanalara kadar getiren de yine bu ruh olmuştur. Bu cemaat ruhu mescidde oluşur; oradaki toplu ibadet, eğitim, öğretim ve irşad ile olgunlaşır.

Hz. Peygamber'in bir gün mescide girdiğinde cemaatin bir kısmını dua ve zikirle, diğer bir kısmını ilimle meşgul halde gördü. "Ben muallim olarak gönderildim" diyerek ilimle meşgul olanların yanına oturması Asr-ı saadette mescidin eğitim ve öğretim alanındaki fonksiyonunu göstermeye yeterlidir. Hatîr el-Bağdadî, ilim meclisinin zikir meclisine üstün olduğunu hakkında bir

[illegible]

[illegible]

kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir.”
« ا ل ص ّ َ ل و ا ت ُ
ا ل خ َ م ْ س ُ ،
و ا ل ج ُ م ُ ع ة ُ
إ ِ ل ى
ا ل ج ُ م ُ ع َ ة ِ ،
ك ف ّ َ ا ر ة ٌ ل م ا
ب َ ي ْ ن ه ُ ن ّ َ ،
م ا ل م ت ُ غ ش
ا ل ك ب َ ا ئ ِ ر ُ ر و ا ه م س ل م . Ebû Hüreyre
radiyallahu anh’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve
sellem şöyle buyurdu: “Büyük günahlardan kaçınldığı
müddetçe, beş vakit namaz ile iki cuma, aralarında işlenen küccedil; ük
günahlara keffârettir.” « م َ ن ْ
غ َ د ا إ ِ ل ى
ا ل م س ْ ج ِ د ِ
أ َ و ْ ر َ ا ح َ ،
أ َ ع َ د ّ َ
ا ل ل ّ َ ه ل ه ُ ف ي
ا ل ج َ ن ّ َ ة ِ
ن ُ ز ُ ل ا ً
ك ُ ل ّ َ م َ ا
غ َ د َ ا أ َ و ْ
ر َ ا ح َ م ت ف ق
ع ل ي ه . Ebû Hüreyre radiyallahu anh’den rivayet
edildiğine göre Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kim
sabah akşam camiye gider gelirse, her gidip gelişinde Allah Taâlâ o kimseye
cennetteki ikramını hazırlar.” « م َ ن ْ
ت َ ط َ ه ّ َ ر َ ف ي
ب َ ي ْ ت ِ ه ِ ،
ث ُ م ّ َ م َ ض ى
إ ِ ل ى ب ي ْ ت ٍ
م ِ ن ْ ب ُ ي ُ و ت ِ
ا ل ل ّ َ ه ِ ،
ل ِ ي َ ق ْ ض ِ ي َ
ف َ ر ِ ي ض َ ة ً
م ِ ن ْ
ف َ ر ا ئ ض ِ
ا ل ل ّ َ ه ِ
ك ا ن َ ت ْ
خ ُ ط ُ و ا ت ُ ه ُ
إ ِ ح ْ د َ ا ه ا
ت َ ح ُ ط ّ ُ
خ َ ط ِ ي ئ َ ة ً ،
و ا ل أ ُ خ ْ ر ى
ت َ ر ْ ف َ ع ُ
د َ ر َ ج َ ة ً ،

[illegible]

getirilmesini kolaylaştırır.

⁪ Cemaate katılmak üzere işine ara vermek, mescide gitmek zahmetine katlanmak sırf Hak rızası için bir fedakârılık sayılır. Böylece küçük fedakârılıklara alışan mü'min, büyük fedakârılıklar gerektiğinde onlara hazırlanmış olur. ⁪ Namaz vakitlerinin her gün dakik bir şekilde değışmesi itibariyle, cemaate katılma, insana mükemmel bir zaman tanzimi disiplini kazandırır, onu vaktin kıymetini en iyi şekilde anlayan dakik bir insan haline getirir. ⁪ Cemaate muntazam olarak iştirak etmekle mü'minlerin nasıl sağlam bir içtimaî beden teşkil ettikleri müşahhas bir şekilde ortaya konmuş olur. Bu hal mü'minlerin kalplerine kuvvet verir, din düşmanlarını çekindirir, İslâm'a sataşmak hususundaki cüretlerini kırar. Bir hadis-i şerifte beyan buyurulduğı üzere sürüden ayrılan koyunu kurdun aşırması kolay olduğı gibi, cemaatten ayrılanı da şeytanların vesveseleriyle aldatmaları kolaylaşır. Cemaatta ise müslüman, kendisi ile aynı şekilde inanan binlerin içine girerek, yüz milyonları tasavvur ederek cin ve ins şeytanlarının vesveselerini tuzla buz eder.

⁪ Cemaatte mü'minlerin ibadet neşvesi içindeki ruhları birbiri içinde in'ikâs ederek insibağ (bir diğerrinin rengine boyanma) sırrı tecelli eder; birbirlerinden feyz alırlar, karşılıklı olarak dualarına mazhar olup sevap kazanırlar. Birbirlerinin güzel hallerinden istifade ederler. Karşılıklı bir etkileşimle, mevcut kuvvetleri kat kat artar. Tek başlarına yaptıkları ibadetlerdeki noksanlıklarını telafi ederler. İbadeti ve duası kabul edilenler arasında, günahkârılar da bağışlanır. ⁪ Ve nihayet cemaat, insanın yeryüzünde en mühim vazifesi olan ubudiyeti, küllî bir surette eda etmenin ifadesidir. Kâinatın her tarafında tecelli eden mutlak Rubûbiyyete karşı, onların elbette böyle bir mukabelede bulunmaları gerekir. Mü'min insanların her türü meşgalelerini, duydukları bir çağrı üzerine, yani ezan-ı şerif sebebiyle bırakarak Yüce Yaradan'ın huzurunda ibadette toplanmaları ile O'nun mülkün tek sahibi olduğunu toplu şekilde ikrar ve ilan etmiş olurlar. Aynı takdis ve tenzih işini devamlı surette yapan bütün hilkatle, hususiyle melaike cemaati ile uyum içine girer, bütünleşirler. "Bu dünya O'nundur, hamd O'na mahsustur, hüküm O'nun hükmüdür, herkesin döneceğı yer de O'nun huzurudur" hakikatini tekrar tekrar hatırlatmış olurlar.

⁪ Bedîüz zaman Said Nursî (rahmetullahi aleyh)'nin dediğı gibi: "Vaktin evvelinde cemaatle namaz kılmak suretiyle insan, Beytullah'ın etrafında mü'minlerin teşkil ettiğı nûranî halkalardan bîrine girmiş olur. Her şeyi kayd ve muhafaza eden Hafîz-i Mutlak'ın, bu mübarek manzarayı da kaydettirmeyi ihmal etmeyeceğı düşünülmelidir. Ne mutlu Beytullah merkezinin çevresinde yönünü Kabe'ye, gönünü Rabbine ve omuzunu mü'min kardeşine vermiş olarak halkalananlara!.

⁪ Muhterem KARDEŞLERİM

⁪ Camiler dinî ve millî

kültürümüzden ayrı düşünemeyeceğimiz değerlerimizin başında gelir. Camilerimiz, çok çeşitli fonksiyonları ifa etmesi bakımından önemli müesseselerimizdendir. Camilerimiz mabet olarak görev yapmanın yanında, birer halk üniversitesi olarak da görev yapmaktadır. Camilerde, müminlere her

[illegible]

[illegible]